

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-504

12.5.2026

Gjensidige Forsikring ASA

Bygning - innbo (kombinert)

Skade på låvebro – unntak for setninger?

I forbindelse med uværet «Hans» oppstod det skader på sikredes låvebro i form av kollaps. Skaden ble undersøkt som en naturskade, men takstmann mente at skaden mest sannsynlig skyldtes setninger i terrenget under sideveggen til låvebroen. Foretaket avslo kravet på bakgrunn av rapporten, både under naturskadedekningen og under kaskodekningen. Foretaket mente skaden var omfattet av unntaket for skader som skyldes setninger, jordtrykk og utilstrekkelig eller sviktende fundamentering. Sikrede opprettholdt at skaden skyldtes naturskade og de store og plutselige nedbørsmengdene. Det var uansett en plutselig skadehendelse. Selv om takstmann hadde skrevet at skaden skyldtes «setning», var det ikke tale om en setning i tradisjonell forstand, foretaket hadde derfor ikke oppfylt sin bevisbyrde, og unntaket kunne derfor ikke anvendes. Nemnda kom til at unntaket for setninger kom til anvendelse, og viste til at unntaket for setninger også gjaldt hvis setningene samvirket med andre årsaker.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 50 000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for skade på låvebro under forsikring for næringsbygg.

Låvebroen på sikredes låve ble skadet 7.8.23 under uværet «Hans». Foretaket rekvirerte takstmann som besiktiget eiendommen 9.8.23 og utarbeidet «Norsk Naturskadepool Takstrapport» av 15.8.23:

...

Hendelsesforløp

Ifbm ekstrem nedbør raser det ut en del av side på låvebro. Låvebro er plassert med avstand til låve og er sammenkoblet via kjøredekke av tre som ligger fra låvevegg og ut til endevegg på kjørebro. Kjørebro er oppført med håndstabet naturstein i forskjellige størrelse og former. Det er også murt i endevegg mot låve og forsikringstaker opplyser om at denne også har kommet på gli inn mot bygningen. Inne mellom murene er det tilfylt med bakmasser av steinholdige masser. Kjørefelt dekkes av torv.

Alder på låvebroen er ikke kjent.

Forsikringstaker opplyser også at det er kommet en utbuling på motsatt side, samt at enkeltsteiner har løsnet / falt ut av muren.

Det har ikke vært noe synlig vann/ villbekk eller lignende som har samlet seg i skrånende terreng og blitt ned ledet ned til låvebro.

Skaden har mest sannsynlig forårsaket av setninger i grunnen som følge av store nedbørsmengder. Jordsmonnet har vært unormalt mye oppfuktet i sommer som følge av flere nedbørsperioder. Det er bevegelsen ved setning som mest sannsynlig har utløst utrasing av stein fra grunnmur.

Forsikringstaker opplyser om at han har ett oppkomme som ligger 7 meter under bakkenivå i området over skadet objekt og han er redd for at det kan være undergraving dypt under overflaten. Det er ikke avdekket om dette kan være årsak til setningen.

...

Konklusjon

Mest sannsynlig skadeårsak er setning i terreng under sidevegg til låvebro.

Setningen kan være en mindre utvasking i terrenget under låvebroen i forbindelse med ekstreme nedbørsmengder. På låvebro er det et lag med torv og dette har mest sannsynlig vært svært tungt i forbindelse med at det har vært ekstreme nedbørsmengder for området.

Tyngden av dette samt en setning under deler av låvebro har resultert i at deler av natursteinsmur på den ene siden av låvebroen har kollapset og falt ned.

På motsatt side buler natursteinsmuren ut og det er fare for at den også vil kollapse på et tidspunkt

En natursteinsmur utført som handstabet med forskjellige dimensjoner og former utgjør normalt sett en svak konstruksjon da det er brukt mindre dimensjoner på steinen.

Det er ikke registrert at det har vært noen villbekk eller tilsvarende som har kommet ned fra over liggende terreng og ned til låvebro. Dette anses derfor ikke å være en naturskade. ...

Foretaket avsto dekning i brev av 24.8.23 og henviste til at forsikringen ikke dekket skader som skyldtes setninger, jordtrykk og utilstrekkelig eller sviktende fundamentering. Sikrede sendte 12.9.23 brev med tilleggsopplysninger og presiserte at han mente skadene skyldtes den store nedbørsmengden som fulgte uværet «Hans», og dermed var en naturskade som måtte dekkes etter vilkårene. Sikrede anmodet foretaket om en ny vurdering.

I perioden 23.2.24 til 21.11.24 purret sikrede på en tilbakemelding fra foretaket. Det ble sendt ny klage på sikredes vegne 10.2.25, med oppfølgende e-post 26.5.25. Sikrede sendte saken til Finansklagenemnda den 11.9.25 og presiserte at det nå hadde tatt to år uten tilbakemelding fra foretaket.

Foretaket sendte klagesvar 3.10.25 der det opplyste at sikredes henvendelse av 12.9.23 ikke inneholdt noe ny informasjon som var egnet til å endre foretakets standpunkt. Foretaket hadde ikke besvart henvendelsen. Når det gjaldt henvendelser fra sikredes advokat, opplyste foretaket at disse ikke hadde «funnet sin vei» inn på skadesaken, og var derfor ikke behandlet av foretaket.

Sikrede ved advokat svarte 14.10.25 at skaden var krevd dekket som en «plutselig og uforutsett skade» iht. vilkårenes pkt. 9. Objektet kunne forsikres og var derfor utenfor «rammene for naturskadeordningen». Advokaten var kritisk til foretakets håndtering av saken og foretakets tolkning av takstrapporten som forelå. Foretaket presiserte i melding av 16.10.25 at låvebruen var omfattet, men viste til at unntaket for «setninger» uansett ville komme til anvendelse.

Sikrede krever dekning for skade på låvebro og anfører at det dreier seg om en plutselig og uventet hendelse – mer enn 100-års nedbør. Sikrede mener foretakets tolkning av takstrapporten er feil når det hevder at «takstrapporten indikerer gradvis grunnforholdspåvirkning» (...) snarere enn plutselig ytre påvirkning. Sikrede mener foretakets egen takstrapport angir det stikk motsatt; at skaden skyldes den plutselige og store nedbørsmengden i området rett forut for skadetilfellet. Sikrede har dermed oppfylt sin bevisbyrde, og det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at vilkårene for dekning er oppfylt.

Sikrede bestrider at unntaket for skade som skyldes setninger kan anvendes. Verken etter betingelseslæren, hovedårsakslæren eller vesentlighetslæren skyldes denne skaden annet enn de uvanlige store, plutselige og uforutsette vannmengdene.

Foretaket avviser ansvar og anfører at det ikke er dokumentert noen ytre plutselig naturhendelse. Det er videre gjort unntak for skader som skyldes tele, setninger, jordtrykk og utilstrekkelig eller sviktende fundamentering. Foretaket mener at unntaket får anvendelse, og at dette er i tråd med takstmannen sin konklusjon om at skadeårsaken mest sannsynlig er setninger i grunnen, eventuelt med mindre utvasking.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om skaden på låvebroen er dekket under næringsbyggforsikringen.

Finansklagenemnda har ikke mandat til å vurdere om det foreligger en *naturskade* etter naturskadeforsikringsloven. Dette tilligger Klagenemnda for naturskade, jf. naturskadeforsikringsloven § 2, jf. 1. Spørsmålet her er derfor om skaden er omfattet av dekning for «plutselig og uforutsett skade».

Finansklagenemnda behandler for øvrig ikke anførsler som gjelder generell misnøye eller feil ved foretakets saksbehandling, servicenivå, saksbehandlingstid osv. jf. Vedtekter pkt. 1.3 tredje avsnitt og FinKN 2022-164.

Begrepet «plutselig» er ikke definert i vilkårene. Uttrykket betyr i utgangspunktet «momentant», men kan også forstås som «over natten». HR-2024-2040-A avsnitt 53-54 har følgende uttalelse om begrepet «plutselig»:

Uttrykket 'plutselig' betyr at skaden skjer fort, med lite eller intet forvarsel, se Bull og Wilhelmsens Forsikringsrett side 250. Det er i langvarig nemndspraksis lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag eller 12 til 13 timer faller innenfor uttrykket 'plutselig', mens skader som utvikler seg over lengre tid, faller utenfor, se Finkn-2024-723. Slik denne saken ligger an, tar jeg ikke stilling til dette på generelt grunnlag.

Formålet med dette forsikringsvilkåret er å unnta fra dekningen skader som utvikler seg gradvis over tid. I Bulls Forsikringsrett side 219 heter det:

'Plutselig' peker i slike tilfelle mot at det må være snakk om en skade som 'slår til' der og da, og ikke en skade som utvikler seg gradvis over tid. Når selskapene ikke vil dekke slike utviklings-skader, er grunnen gjerne at sikre i disse tilfellene iallfall i prinsippet vil ha mulighet til å treffe forholdsregler – skaden kommer ikke som noen overraskelse for ham.

Dommen viser også i avsnitt 55 til en svensk dom som ligger på linje med ordlyden ovenfor:

Den samme forståelsen av uttrykket 'plutselig' i tilsvarende forsikringsvilkår er lagt til grunn i svensk rett, se Högsta Domstolens dom 25. januar 2024 i sak T 4849-22, avsnitt 23:

Att skadan ska vara 'plötslig' innebär att förloppet är momentant; det ska inte gå att förhindra dess utveckling eller omfattning. En sådan begränsning av det som täcks av försäkringen avser att undanta skador som utvecklar sig över tid.

Referansene til «der og da» og «momentant» synes å legge opp til et strammere tidsperspektiv enn «over natten» med 12–13 timer som nemnda har lagt til grunn. Referansene til at sikre ved utviklingsskader har mulighet til å treffe forholdsregler og at det ikke skal «gå att förhindra dess utveckling eller omfattning» tilsier også at det må dreie seg om en momentan skade. Også ved skadeutvikling som skjer i løpet av 12–13 timer kan sikre i prinsippet ha en mulighet til å unngå skadeutviklingen. Det er derfor uklart om Høyesterett tolker plutselig i tråd med nemndspraksis eller som «momentant». Derimot gir dommen ikke holdepunkter for et lengre tidsperspektiv.

Den aktuelle skaden er at låvebroen raste ut. Spørsmålet er derfor over hvor lang tid utrasingen varte.

Sikrede meldte skaden som «skred» etter at han oppdaget at deler av låvebroen hadde rast ut. Takstrapporten angir at stablesteinsmuren som omkranser låvebroens tre sider raste ut på den ene siden, og at den bulet ut på de to gjenstående sidene med fare for kollaps. På den gjenstående

siden hadde det også falt ut enkelte steiner. Låvebroen er antatt å være ca. 50–70 år gammel. Selve utrasingen av deler av muren skjedde i forbindelse med uværet «Hans», og det var dokumentert svært mye nedbør det døgnet skaden ble oppdaget. Rapporten uttaler også at det hadde vært mye nedbør i tiden før ekstremværet og angir følgende:

Konklusjon

Mest sannsynlig skadeårsak er setning i terreng under sidevegg til låvebro.

Setningen kan være en mindre utvasking i terrenget under låvebroen i forbindelse med ekstreme nedbørsmengder. På låvebro er det et lag med torv og dette har mest sannsynlig vært svært tungt i forbindelse med at det har vært ekstreme nedbørsmengder for området.

Tyngden av dette samt en setning under deler av låvebro har resultert i at deler av natursteinsmur på den ene siden av låvebroen har kollapset og falt ned.

På motsatt side buler natursteinsmuren ut og det er fare for at den også vil kollapse på et tidspunkt

En natursteinsmur utført som handstabet med forskjellige dimensjoner og former utgjør normalt sett en svak konstruksjon da det er brukt mindre dimensjoner på steinen.

Nemnda forstår taksten slik at låvebroen kollapset dels som følge av tyngden av torvdekke, dels som følge av en mindre utvasking i terrenget under deler av låvebroen (setning). Sikrede har i sin informasjon 12.9.23 tilføyd at det ble målt store nedbørsmengder det aktuelle døgnet (115–125 mm), og stor oppmagasinering av vann i terrenget og låvebrokonstruksjonen. Takstrapporten angir at det ble målt 70 mm den 8.8.23, ca. 14 km fra skadestedet.

Ut fra dette legger nemnda til grunn at låvebrokonstruksjonen og terrenget rundt ble tilført unormale og betydelige nedbørsmengder. Dette førte til at terrenget og låvebroen var «mettet» av vann. Den siste nedbørsperioden medførte slikt press og undergraving i terreng under låvebroen at konstruksjonen nådde sin tålegrense, slik at muren ble presset ut av posisjon og/eller kollapset. Det er ikke holdepunkter i takstrapporten for at undergraving eller press mot muren har pågått over tid, eller at takstrapporten indikerer gradvis grunnforholdspåvirkning. Utvasking og tyngdepress har iht. takstrapporten oppstått i forbindelse med ekstremværet.

Det er etter dette sannsynliggjort at skadene på låvebrua oppstod over et kortere tidsrom enn 12–13 timer, og følgelig *plutselig*.

Foretaket anfører at skaden er unntatt fordi det dreier seg om skade som «skyldes ... setninger». Det følger av alminnelige bevisregler at foretaket har bevisbyrden for det faktum som gjør at unntaket kan anvendes, se FinKN 2011-259.

En setning er en langsam sammensynkning i undergrunnen ved mekanisk belastning, for eksempel ved vekten av bygninger. Ifølge taksten er «Mest sannsynlig skadeårsak» setning i terreng under sidevegg til låvebro som består i «en mindre utvasking i terrenget under låvebroen i forbindelse med ekstreme nedbørsmengder». Dette har virket sammen med at torven på låvebroen ble tung i forbindelse med ekstreme nedbørsmengder for området. Det heter også at:

Skaden har mest sannsynlig forårsaket av setninger i grunnen som følge av store nedbørsmengder.

Jordsmonnet har vært unormalt mye oppfuktet i sommer som følge av flere nedbørsperioder.

Nemnda forstår dette slik at setninger har samvirket med tyngden av torven. Unntaket for setninger gjelder også hvis setningene samvirker med andre årsaker.

Sikrede har anført at det er nedbørsmengdene som er årsaken til skaden, selv om ordet «setning» er benyttet i takstrapporten og benyttes av foretaket for å ekskludere dekning. Unntaket for setninger gjelder uavhengig av årsaken til setningene og også uavhengig av tidsperspektivet for setningene. I motsatt fall ville unntaket ikke fått noen betydning fordi man bare har behov for unntak der ansvar i utgangspunktet følger av en ansvarsbærende klausul.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Heike Kristine Bentsen (næringsrepresentant).